

Mađarska vlada objavila je poziv mađarskim kompanijama, akademskim telima i udruženjima sa klimatskim fokusom da se prijave za prvi krug finansiranja nedavno pokrenutog budimpeštanskog instrumenta za zelene finansije.

Šef novog budžetskog Zelenog centra za zapadni Balkan kaže da ulažu više od ulaganja u mađarske kompanije u jugoistočnoj Evropi. Za šefa Zelenog centra Zapadnog Balkana reč je o iskorišćavanju mađarskog know-how-a kako bi se zagarantovala održivost u regiji kojoj je to preko potrebno.

Zeleni centar zapadnog Balkana će u početku staviti na raspolaganje oko 1,2 miliona evra za pokretanje zelenih investicija u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu, Crnoj Gori, Severnoj Makedoniji i Srbiji.

Laszlo Orlos, direktor centra, vidi to kao prvi korak ka izgradnji regionalnog zelenog fonda sa donatorima iz Visegradske grupe zemalja srednje Evrope (Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka).

U međuvremenu, on je rekao da će to pomoći da se mađarska stručnost dobro iskoristi u regiji, istovremeno naglašavajući opredjeljenje Budimpešte da se zauzme u slučaju proširenja EU na zapadnom Balkanu.

„Konkurencija je jaka“, rekao je Orlos u intervjuu, „Zapadnoevropske i američke kompanije imaju dugogodišnje iskustvo ulaganja u regionu. Naš zeleni centar želeo bi povećati međunarodnu konkurentnost mađarskih kompanija koje ciljaju ulaganja u zelenu ekonomiju. „Takođe verujemo da možemo deliti svoja iskustva u vezi sa pristupanjem EU i to bi moglo biti dodatna vrednost. Mi ne samo da možemo podržati zelenu tranziciju u regionu, već i stvoriti radna mesta, povećavajući i ekonomiju. ”

Malo bi ko doveo u pitanje potrebu za više zelenih ulaganja u jugoistočnoj Evropi. Zagađenje vazduha u bosanskoj prestonici Sarajevu je na rekordno visokom nivou, dok osam od 10 najstrojnijih elektrana na ugljen u Evropi deluje na zapadnom Balkanu.

Oko 60 posto proizvodnje energije u regiji oslanja se na fosilna goriva, a 16 elektrana na ugljen sa zapadnog Balkana emituje toliko ugljen dioksida kao i 250 elektrana na ugalj širom Evropske unije.

Stručnjaci kažu da toplotni talasi, ekstremno vreme i neredovite padavine pokazuju da klimatske promene već utiču na svakodnevni život u jugoistočnoj Evropi.

U međuvremenu, balkanske države brinu da će ih izstaviti evropski zeleni dogovor EU, Briselski plan da 2050. godine Evropa postane prvi klimatski neutralan kontinent na svetu. Zeleni centar zapadnog Balkana osnovan je 2019. godine kako bi se pomoglo da se regija stavi na put ka održivosti, rekao je Orlos, dodajući da je temeljni koncept osmišljen zajedno sa Globalnim institutom za zeleni rast (GGGI) sa sedištem u Seulu, koji je vodio bivši UN-ov

sekretar, General Ban Ki-moon.

Orlos je ekonomista sa iskustvom u međunarodnim finansijama. Ranije je bio viši savetnik izvršnog direktora Grupe Svetske banke i predsedavao je nadzornim odborom mađarske institucije za financiranje izvoza Eximbank. Takođe je bio savetnik britanskog direktora Azijske investicione banke za infrastrukturu sa sedištem u Velikoj Britaniji.

Novac za Zeleni centar zapadnog Balkana dolazi od prihoda iz EU sistema trgovanja emisijama. Instrument podržava provedbu Pariškog klimatskog sporazuma i obećava da će utrti put za rad malih i srednjih mađarskih poduzeća u šest zemalja Zapadnog Balkana. Mađarska se već dugo smatra zagovornikom integracije zapadnog Balkana u EU i ne brine o tržišnim mogućnostima koje tamo vidi.

Neki kritičari kažu da je mađarska vlada zakasnila na zelenu igru, a tek je početkom 2020. zauzela uzrok klimatske krize.

Ali Orlos je naglasio da je Mađarska jedna od 21 zemlje svijeta u kojoj je ekonomski rast od početka novog milenijuma išao ruku pod ruku sa smanjenjem emisije gasova sa efektom staklene bašte i potrošnje energije.

Dodao je da Mađarska ima solidne rezultate u oblikovanju vladine politike o klimatskim akcijama u uskoj saradnji s globalnim institucijama, poput GGGI.

“Prvi krug našeg poziva za prijavu biće ozbiljan test”, rekao je. „Želeli bismo dobiti što je moguće više predloga projekata. U drugom krugu imaćemo još 400 milijuna forinti (1,2 milijuna eura) na raspolaganju, a do kraja godine ćemo verovatno moći pooštriti svoje prioritete.

„Za sada vidimo dosta projektnih ideja iz Srbije i Albanije, gde, čini se, mađarske kompanije imaju više iskustva na terenu, ali još je prerano davati pretpostavke.“

U prvom krugu aplikanti mogu dobiti i do 15-50 miliona forinti (45.000 do 150.000 eura) bespovratnih sredstava za projekte u pet sektora: obnovljiva energija i energetska efikasnost, upravljanje vodama i pročišćavanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, urbani razvoj i poljoprivreda, uključujući šumarstvo.

Iako je poznata mađarska stručnost u upravljanju vodama i pročišćavanju voda, Orlos takođe vidi mogućnosti za obnovljive izvore energije u regiji, s obzirom na to da neke zemlje zapadnog Balkana zaostaju u svojim međunarodnim obvezama.

Kritičari kažu da Mađarska ima relativno nizak nivo obnovljivih izvora energije u svom energetsom smjesu, ali Orlos je rekao da je ta država ispred nekih zapadnoeuropskih zemalja poput Njemačke i Francuske u postizanju ciljeva za obnovljive izvore energije na temelju podataka za 2018. godinu.

Kazao je da će se prema nedavno odobrenoj Nacionalnoj klimatskoj strategiji Budimpešte

nastojati ostvariti 90 posto proizvodnje uglja neutralne do 2030. godine i potpunu neutralnost uglja do 2050. godine.

Prema Orlosovom mišljenju, tehnologije potrebne za postizanje ove zelene ekonomske tranzicije kod kuće mogu biti od velike vrednosti i na zapadnom Balkanu.

Iako mnogi analitičari kažu da je osnovna motivacija vlade jačanje mađarskog poslovanja u regiji, Orlos je rekao da bi dobro odabrane investicije mogle biti dobitak, doprinoseći zelenijem i održivijem okruženju.

Početno finansiranje je samo „seed money“, koji se uglavnom koristi za pripremu projekata i studije izvodljivosti. Ali Orlos je rekao da, čim su na stolu bankarski projekti, mogu se pozvati glavni investitori: Eximbank, mađarska vodeća OTP banka ili druge komercijalne banke i finansijske institucije.

Međunarodni novac mogao bi takođe učestvovati, rekao je. Regija je dobila 4,2 milijarde evra pretpristupnih fondova EU između 2014. i 2020, a neke zemlje se bore da apsorbuju gotovinu. U regionu su takođe prisutne Evropska investicijska banka, Evropska banka za obnovu i razvoj i drugi multilateralni programi.

Orlos je rekao da će prijave za Zeleni centar zapadnog Balkana biti ocenjivane na fer način.

„Poznati stručnjaci će proceniti aplikacije prema veoma robusnom sistemu“, rekao je.

„Konačnu odluku donosi Ministarstvo za inovacije i tehnologiju. Siguran sam da će najbolji pobediti.“

Zeleni centar zapadnog Balkana ima planove za širenje.

Poljska vlada je jednom predložila osnivanje Visegradske razvojne banke koja se još nije ostvarila. Ali Orlos vidi šansu za osnivanjem V4 fonda ili više-donatorskog zelenog fonda za Balkan od 2022. godine, kako bi ojačao zelene projekte u regionu, a pritom imao koristi od V4 kompanija.

Izvor: balkaninsight.com